

Psalm 55:20a – Gaat het om ‘antwoorden’ of ‘vernederen’?

Deze vraag is interessant omdat het heel afwijkende vertalingen zijn, maar gebaseerd op hetzelfde Hebreeuwse woord. Ook gerenommeerde vertalingen geven het verschillend weer, zoals hieronder op deze bladzijde te zien is.

Ter inleiding, Psalm 55 is een aangrijpende smeekbede om hulp onder een cumulatieve vijandigheden als een direct resultaat van verraad; daarbij wordt van oudsher gedacht aan Achitofel, voorheen Davids vertrouwensman, die overliep naar Absalom. Gekonkel en doodsbedreigingen maakten dat koning David en de zijnen nota bene voor hun leven moesten vluchten. Buiten de vermelding van Davids naam in het opschrift worden er geen namen genoemd; daardoor kreeg de psalm een meer universele betekenis in vergelijkbare situaties, dat staat vast. Het grote vertrouwen van de psalmist spreekt duidelijk uit de tekst in vers 23: “Werp uw last op Jehovah, Hij is het, Hij zal u schragen; nooit zal Hij toestaan dat de rechtvaardige wankelt.”

Nu de tekst, Psalm 55:20. Eerst de transliteratie en de woord-voor-woordvertaling, waarbij het betreffende woord, **ja."anéem**, nog even onvertaald is gelaten en is weergegeven als ‘xxxx’.

transliteratie:	jsj.má" éel	w.ja."anéem	w.jóSjJeev qédem	sélaah
	asJér éein	"chaallefóot láamoo	w.ló jaar.óe elohiém	
woord-voor-woord:	hij hoort/luistert god	en hij xxxx hen	en zittende/zetelende/tronende vroeger	<i>sela</i>
	welke er zijn geen veranderingen voor hen		en geenszins hebben zij gevreesd	God

Over de eerste woorden is iedereen het eens, ‘God zal horen/luisteren’. Daarna wordt Gods reactie weergegeven waarbij er wordt gesproken over ‘hen’ - vrijwel allen zijn van mening dat dit over de vijanden gaat. Vervolgens is er de fundamentele tweedeling:

- Een aantal vertalingen hebben daar a.) ‘Hij zal hen antwoorden’,
- anderen hebben b.) ‘Hij zal hen vernederen’ (of woorden van gelijke strekking).

Dat is nogal een verschil.

Hieronder dan de vertalingen met per vers de regels a en b. De vertalingen zijn naar de genoemde tweedeling gegroepeerd.

Luther:	Gott wird hören und sie demütigen / der allweg bleibt / Sela Denn sie werden nicht anders / und fürchten Gott nicht.
King James Version (vers 19):	God shall hear, and afflict them, even he that abideth of old. Selah. Because they have no changes, therefore they fear not God.
Van der Palmvertaling:	God zal hooren, en hen vernederen, Hij die eeuwig regeert! Sela; Want geen verbetering is meer van hen te hopen, en geen vrees voor God is bij hen.
Statenvertaling:	God zal horen, en zal hen plagen, als die van ouds zit, Sela; dewijl bij hen gans geen verandering is, en zij God niet vrezen.
Herziene Statenvertaling:	God zal horen en hen vernederen – Hij, Die van oudsher troont – Sela omdat bij hen geen enkele verandering is en zij God niet vrezen.
NBG:	God hoort en Hij zal hen vernederen – Hij, die van oudsher troont – sela hen, die onbekeerlijk zijn en God niet vrezen.
Soncino Bible – The Psalms:	God shall hear, and humble them, Even He that is enthroned of old, Selah Such as have no changes, And fear not God.
Gerhardt/van der Zeyde:	God verhoort mij – hij weet te buigen, hij, tronend van den beginne, <i>sela</i> wie halsstarrig is, God niet vreest.
Groot Nieuws Bijbel:	Hij, die koning is vanaf het begin der tijden, hij geeft mij gehoor, hij zal mijn vijanden vernederen. Want zij weten van geen ommekeer, zij hebben geen ontzag voor God.
Naardense Bijbel:	God zal horen en hen doen bukken, hij die zetelt vanouds, sela omdat er bij hen niets verandert en zij God niet vrezen.
Friedrich Baethgen:	Gott wird hören und ‘demütigen wird sie’ der Thronende der Urzeit, <i>Sela</i> Bei dene es keine Wechsel gibt und die ‘Jahve’ nicht fürchten.
NBV:	God hoort mij en vernedert hen. Hij troont van voor onze dagen, sela in hem is geen verandering, maar zij hebben voor hem geen ontzag.
NIV (vers 19):	God, who is enthroned for ever, will hear them and afflict them – <i>sela</i> men who never change their ways and have no fear of God.
NW (vers 19):	- God zal horen en hen antwoorden, Ja, Hij die [op de troon] gezeten is zoals in het verleden – Sela – Hen bij wie geen veranderingen zijn En die God niet hebben gevreesd.
A.C. Feuer - Tehillim:	May God hear and answer them – He Who is enthroned from days of old, Selah – against those who ignore their own demise and fear not God.
Buber/Rosenzweig – Prelungen:	Erhören wird der Gottherr und antworten ihnen, er, der von ureinst het thront, /Empor!/ da es für sie kein Wechelseits gibt und sie Gott nicht fürchten.
Willibrordvertaling (1996):	God zal hen horen en van antwoord dienen, Hij die daar troont van oudsher; zij willen immers niet van ophouden weten, zij weigeren God hun ontzag.
TLVG:	Ja, God zal luisteren en van repliek dienen (daar Hij van vroeger al zetelt) – <i>sela</i> – aan hen die onverbeterlijk zijn, die verre van godvrezend zijn.

In de TLVG-vertaling is getracht de genoemde tegenstelling enigszins te overbruggen door de vertaling ‘van repliek dienen’. Dat is een vorm van ‘antwoorden’, maar dan vooral richting tegenstanders, inclusief het corrigerende aspect dat bij het woord ‘vernederen’ past. Toch is daarmee het laatste woord niet gezegd.

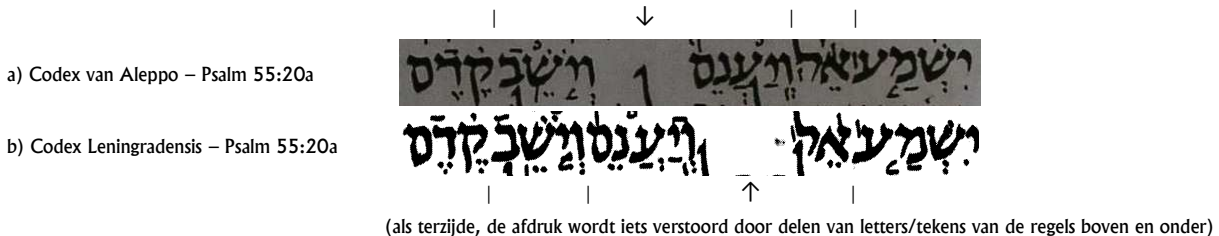
We onderscheiden in ieder geval twee verschillende benaderingen aangaande de vertaling van dat woord **ja."anéem**, met als gevolg daarvan consequenties voor het zinsverband.

- a) Als 'hij antwoordt hen' de beste weergave is, dan laat dat begrip 'antwoorden' een ruime invulling toe.
 - Het feit dat de twee uitdrukkingen **jisJ.má" éel**, 'hij hoort/luistert – God', en **w.ja."anéem**, 'en hij antwoordt hen', heel dicht bij elkaar staan is dan waarschijnlijk niet zonder reden; dat suggereert een natuurlijk verband, meer dan alleen een causaal verband. Het voegwoord **w.**, 'en', krijgt dan ook die functie.
 - Het volgende zinsdeel, **w.joSJéev qédem**, 'en zittende/zetelende/tronende - vroeger' lijkt dan vooral een parallelle aanduiding van God te zijn, **éel**, de verkorte vorm van **elohiém**.
- b) Als 'hij vernedert hen' te verkiezen is, dan is dat al een tamelijk specifieke handeling.
 - Dan staat **jisJ.má" éel**, 'hij hoort/luistert – God', qua betekenis op een wat grotere afstand van het volgende, **ja."anéem**, 'hij vernedert hen'; er is dan vooral een causaal verband.
 - De uitdrukking, **w.ja."anéem**, lijkt dan een directere aansluiting te hebben bij het tweede deel van deze versregel, **w.joSJéev qédem**, 'en zittende/zetelende/tronende - vroeger'. Het woordje **w.-** vóór **-ja."anéem** wordt dan meer een separatie dan een verbinding.
 - Het **w.joSJéev qédem**, 'en zittende/zetelende/tronende - vroeger', lijkt dan een andere functie te hebben, meer dan alleen maar een aanduiding van God. Omdat de tegenstanders worden vernederd, is deze uitdrukking te zien als Gods hoedanigheid om dat te doen.

Zonder meteen al conclusies te trekken, er is in dit verband een interessante observatie. Twee van de belangrijkste Masoretische codices, de Codex van Aleppo en de Codex Leningradensis hebben hier een interessant verschil in opmaak (geen ernstig verschil, de accenttekens staan beide varianten toe). Voor de goede orde, beide codices zijn ongeveer even oud, en worden beide (terecht) tot de meest betrouwbare manuscripten gerekend. Het verschil is

- a) In de Codex van Aleppo heeft de afschrijver het **jisJ.má" éel w.ja."anéem (ruimte) w.joSJéev qédem.**
- b) De Codex Leningradensis schrijft **jisJ.má" éel (ruimte) w.ja."anéem w.joSJéev qédem.**

Hieronder een verticaal streepje bij de woordgrenzen, een pijl bij de spaties (nogmaals, van rechts naar links te lezen).

Zoals gezegd, de accenttekens staan beide varianten toe, maar de verschillen geven wel een bepaalde suggestie.

- a) De wijze waarop de Codex van Aleppo de zin verkavelt, wekt min of meer de suggestie dat het horen/luisteren gekoppeld is met het woord **ja."anéem**. Dat zou wat meer passen bij de weergave 'hij antwoordt hen'.
- b) De Codex Leningradensis isoleert het **jisJ.má" éel**. Het woord **ja."anéem** wordt nu gekoppeld met de uitdrukking **w.joSJéev qédem**, 'en zetelende van oudsher'. Die uitdrukking bevat een onvoltooid deelwoord en is te zien als Gods hoedanigheid waardoor Hij het recht en de macht heeft om dat te doen wat met **ja."anéem** wordt bedoeld. Dat past uitstekend bij 'hij vernedert/onderdrukt hen', of 'hij doet hen buigen'.

Dat is een interessant aspect dat kan dienen als inleiding.

Het is nuttig om eerst stil te staan bij de openingswoorden, **jisJ.má" éel**, 'hij hoort/luistert – God', en dan bij het beginwoord, **jisJ.má"**. Dat woord is afkomstig van de werkwoordstam **SJ-m-a"**, veelal in de vorm **Sjaamáa"**. Lisowsky's *Konkordanz zum Hebräische Alten Testament* vermeldt de volgende betekenissen (d/e/l):

hören, gehorchen, verstehen / to hear, to listen, to obey / audire, obedire, intellegere.

Het feit dat **jisJ.má"** voorop staat kan worden gezien als een beklemtoning daarvan.

De meeste van de genoemde vertalingen geven de vervoeging weer met 'hij hoort/zal horen'. Buber/Rosenzweig echter met 'hij zal verhoren', de TLVG-vertaling met 'hij zal luisteren'. Al deze weergaven zijn taalkundig correct, toch is er een behoorlijk verschil tussen horen enerzijds en verhoren/luisteren anderzijds.

In *Theologischer Handwörterbuch zum Alten Testament* door Jenni/Westermann staat over **SJ-m-a"**:

SJ-m-a" kann die physische Fähigkeit zur akustischen Wahrnehmung bezeichnen; im übrigen gibt es kein Hören an sich ohne positive oder negative Bezugnahme oder Reaktion auf den Inhalt des Gehörten in Gedanken, Worten oder Werken. Das zeigt sich auch daran, dass **SJ-m-a"** selten absolut gebraucht wird. In der Regel sind die für den Zusammenhang, Folgen oder Ergänzungen (z.b. im Parallelismus) mitgenannt. (...) Da die aktuelle Bedeutung des an sich neutralen **SJ-m-a"** in hohem Masse vom Kontext abhängt, muss immer wieder geprüft werden, ob mit einer bestimmten Übersetzung Wertungen eingeführt werden, die vom Zusammenhang her nicht gerechtfertigt sind (...).

Die laatste opmerking, over de context waarin dit woord wordt gebruikt, komt later terug. Opmerkelijk is dat uit de uitdrukking **jisJ.má" éel**, 'hij hoort/luistert – God' niet te lezen valt naar wie God hier luistert, of wat God hier hoort.

- De *Willibrord*-vertaling voegt het woordje 'hen' toe, 'God zal hen horen'. Dat staat er niet. Deze weergave dient waarschijnlijk om deze uitdrukking te harmoniseren met **ja."anéem**, 'hij antwoordt hen'.
- De *NBV* doet het precies omgekeerd, het voegt het woordje 'mij' toe, 'God hoort mij'. Dat staat er ook niet, maar lijkt waarschijnlijker; in vers 17 smeekt de psalmist Jehovah immers om hem te redden; hij is het die God aanroept; in vers 18 staat letterlijk **wa. jisJ.má" qóolié**, 'maar Hij beluistert mijn stem', nota bene hetzelfde woord.
- Heel wat vertalingen laten de precieze duiding in het midden. Het kan worden begrepen zoals de *NBV* dat expliciet maakt, maar kan ook abstracter worden opvat, meer in de trant van 'God neemt de gebeurtenissen waar'.

Het woord **ja."anéem**, afgeleid van de werkwoordstam "**aanáah**, staat te boek als een 'onvoltooide tijd, 3e pers. e.v.' met daaraan gekoppeld het suffix 3e pers. m.v. (dat is de 'm' op het eind), dus '**hij** ~~xxxx~~ **hen**', zoals ook in alle vertalingen te zien is. Deze werkwoordstam kan echter verschillende basisbetekenissen hebben. Lisowsky's *Konkordanz zum Hebräische Alten Testament* vermeldt er vier (d/e/l):

- I. antworten, bezeugen / to answer, to testify / respondere, testari, plus verwante daarvan afgeleide vormen.
- II. gebeugt sein / to be afflicted / afflictum esse, plus verwante daarvan afgeleide vormen.
- III. sich abmühen / to exert oneself / laborare, plus verwante daarvan afgeleide vormen.
- IV. singen / to sing / cantare, plus verwante daarvan afgeleide vormen.

Het **ja."anéem**, 'hij antwoordt **hen**', wordt door alle vertalingen rechtstreeks gekoppeld met de beschrijving van de tegenstanders in de tweede vershelft; ook daar wordt gezegd 'voor **hen**', **láamoo**, 3e pers. meervoud (een uitzondering is de *NBV* die het eerste deel op de onveranderlijkheid Gods betreft in plaats van de onverbeterlijkheid van de tegenstanders – men ziet kennelijk een chiasme, maar het is taalkundig niet sterk, het blijft een meervoudsvorm). Friedrich Baethgen schrijft in *Handkommentar zum Alten Testament – die Psalmen* over de tweede vershelft als geheel:

'Der Relativsatz muss sich nach dem letzten Gliede des Verses auf die Frevler beziehen'.

Van het suffix naar het werkwoord zelf. Welke van de genoemde varianten zou de juiste vertaling zijn? Dr. A.H. Edelkoort geeft in de Verklarende Kanttekeningen bij de *NBG*-vertaling als commentaar op de vertaling van dit werkwoord:

Men kan het Hebr. woord even goed weergeven met: Hij zal hun antwoorden, maar omdat met 'hen' stellig de tegenstanders bedoeld zijn, is de hier gegeven vertaling te verkiezen.

Dat is een rake omschrijving van het probleem.

Dat met 'hen' in **ja."anéem** de tegenstanders wordt bedoeld, dat wordt (met uitzondering van A.C. Feurer, de *Tehillim*-vertaling) door allen onderschreven.

In de genoemde Kanttekening ligt bovendien de veronderstelling opgesloten dat de uitdrukking 'God hoort' juist *niet* op de tegenstanders slaat, hetgeen (met uitzondering van de *Willibrord*-vertaling) in verreweg de meeste gevallen wordt beaamd.

Er is in dit verband nog een taalkundige kwestie, een zaak die hier evenwel niet aan de orde is (een academische kwestie dus, men zou de volgende passage dus desgewenst kunnen overslaan zonder de draad van het betoog te verliezen).

Hoewel ik onderschrijf dat **ja."anéem** naar de tegenstanders van de psalmist verwijst, is het goed om ter verificatie daarvan te onderzoeken of dat ook werkelijk zo is. Dat er hier sprake zou zijn van een suffix 3e persoon meervoud moet blijken uit de laatste letter, de **m** (in het Hebreeuws *mem* genoemd). In *Grammatica van het Bijbels Hebreeuws* door J.P. Lettinga wordt er in dit opzicht melding gemaakt van een interessante uitzondering, het zogenaamde 'mem-encliticum', ofwel 'de aangeplakte m'. Hij schrijft:

In enkele gevallen gaat achter het suffix van de 3^e p. pl. masc. de uit het oudere 'Kanaänitisch' bekende *mem*-encliticum schuil. Van de emfatische kracht, die deze *mem* in het Ugaritisch en in het Amarna-Kanaänitisch vaak nog heeft, is in het Hebreeuws niets meer te bespeuren. De Masoreten hebben de enclitische *mem* niet meer begrepen en o.a. aangezien voor het suffix van de 3^e p. pl. masc.

In *An introduction to biblical Hebrew syntax* door Bruce K. Waltke, Michael Patrick O'Connor staat:

A variety of external evidence has led scholars to recognize in the biblical text a particle *m*, often associated with the genitive. Whatever shape the particle took (perhaps *-m* after a vowel; or *-mi* or *-ma* in all cases), it seems to have been used at the end of a word, and so it is assumed to have been enclitic on (i.e., to have leaned on) that word. Only the consonantal *mem* is preserved; since its meaning was lost in the course of the text's long transmission, the *mem* became confounded with other common morphemes formed with *mem* such as the masculine plural suffix *-im*, the pronominal suffix *-am*, the inseparable preposition *min*, etc. As a result it must be detected behind the Masoretic Text by irregularities and anomalies associated with final or initial *mem*.

Enclitic *mem* is used in sufficiently varied ways in cognate languages to make it certain that the earliest forms of Semitic must have known more than one form of this construction. In Hebrew it sometimes has an emphatic force, while at other times it serves as a morpheme for indetermination. It is seen in connection with almost every part of speech, including verbs, nouns, pronominal suffixes, adverbs, etc. (...) The enclitic *mem* is common in poetry. The examples most easily seen are those involving external evidence.

Als dit het geval zou zijn, dan zou het genoemde suffix vervallen en zou er een meer symmetrische uitspraak ontstaan, namelijk dat God 'hoort/luistert' én 'antwoordt', de normale volgorde en *beiden zonder vermelding van een object*. Maar, en daarom is dit een academische kwestie, deze optie kan hier niet aan de orde zijn, omdat het tweede gedeelte van het vers aantoonbaar over die tegenstanders gaat. Friedrich Baethgen schreef het immers al:

'Der Relativsatz muss sich nach dem letzten Gliede des Verses auf die Frevler beziehen'.

Anders gezegd, het hier genoemde 'external evidence' ontbreekt; er is juist 'contextual evidence' dat er wel degelijk 'hen' in de tekst staat, en dat dat verwijst naar de tegenstanders.

Alleen A.C. Feuer signaleert in de voetnoot bij de vertaling *Tehillim* nog wel een afwijkende mening:

According to *Rashi* this verse means: May God hear the prayers of the masses who sympathize with me and answer them. However, *Radak*, who understands the previous verse to mean that the masses were against David, relates **ja."anéem** to "**inoéi**, suffering, rather than to "**aanáah**, answering, translating: May God hear me and cause them [the masses] to suffer.

Ondanks deze verschillen van inzicht vertaalt hij met 'answer them'.

Daarmee is de stand van zaken als volgt: terwijl die tegenstanders *niet* degenen zijn naar wie 'geluisterd' wordt, zijn zij *wel* het voorwerp van het woord **ja."anéem**. Normaliter heeft 'luisteren' en 'antwoorden' zo kort op elkaar betrekking op *dezelfde* persoon. Dat is hier *niet* het geval. Dus de vertaling 'hij antwoordt hen' lijkt inderdaad niet voor de hand te liggen. Daarmee wordt de weergave 'hij vernedert hen' (of woorden van gelijke strekking) waarschijnlijker. En daar is niets mis mee. Sterker nog, dat zou ook goed passen

- bij vers 10, 'ga hen verdelgen',
- bij vers 16, 'moge de dood hen overvallen, dat zij levend zinken in het dodenrijk'
- en bij het slotvers, 24, 'U zult hen neer doen zinken tot diep in de kuil des verderfs'.

Die mening wordt, zoals te zien, door velen gedeeld. Zie ook een aantal commentaren.

De hierondergenoemde commentaren signaleren dezelfde problematiek.

- In *Theologischer Handwörterbuch zum Alten Testament* schrijven Jenni/Westermann: Jes. 25,5 und Ps. 55,20 sind textlich schwierig.
- Friedrich Baethgen schrijft in *Handkommentar zum Alten Testament – die Psalmen* het volgende:
Der Vers macht grosse Schwierigkeiten. Delitzsch übersetzt: “Hören wird Gott und ihnen [richterlich strafend] antworten; er thront ja seit Urbeginn”. Aber dass die Antwort Gottes an andere ergehen sollte als an den Beter, ist sehr unwahrscheinlich, und das “richterlich strafend” ist eingetragen.

Vervolgens noteert hij dat de Septuaginta en anderen een andere tekst hebben:

Dies gibt einen erträglichen Sinn, ob es aber der ursprüngliche Text ist, dürfte zweifelhaft sein. Bei **ja."anéem** wird man nach **jiSJ.má'** ugnen von der Bedeutung “erhören” absehn. Auch ist die rhythmische Gliederung des Verses wenig befriedigend. Endlich ist das **sélaah** mitten im Verse sehr auffallend. Vermutlich liegt eine stärkere Störung des Textes vor.

Hij citeert een andere suggestie: de woorden **jiSJ.má' éel** zou moeten worden gelezen als **jiSJ.má' éel TSa."aqát TSadiqlém**, ‘God hoort de jammerklachten der rechtvaardigen’. De onderstreepte woorden zijn de gesuggereerde toevoeging. Daardoor ontstaat er bij ‘God hoort’ een meervoudsvorm en kan ‘Hij antwoordt hen’ toch op de rechtvaardigen slaan. Toch volgt hij deze suggestie niet in zijn eigen vertaling, die hij zelf bovendien van diverse vraagtekens voorziet.

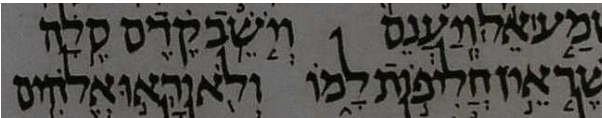
- Rudolf Kittel citeert een andere suggestie.

Hij suggereert dat de eerste letter van het woord **w.joS]éev** (de *waw*) zou moeten worden losgesneden en als laatste letter worden toegevoegd aan **ja."anéem**, waardoor de sequentie **ja."anéem w.joS]éev** verandert in **ja."anéemóo joS]éev**. Ik deel die mening niet. Het is een suggestie die een complicatie in zich bergt die in de transliteratie niet is te zien.

In het Hebreeuwse kwadraatschrift zoals dat vanaf Ezra’s tijd in zwang kwam zijn een aantal letters er in twee varianten: een normale letter en een sluitletter. En die zien er heel verschillend uit. Met een sluitletter wordt het einde van een woord aangegeven - heel praktisch als woorden vrijwel tegen elkaar aan worden geschreven.

De door Kittel gesuggereerde wijziging heeft consequenties voor de letter ‘m’. Een sluit-m (een *mem-sofiet*) zou dan per ongeluk gekomen zijn in de plaats van een normale m. Maar dat ligt, gezien de vormverschillen niet zo voor de hand.

Ter illustratie volgt hieronder Psalm 55:20 uit een van de oudste beschikbare handschriften, de Codex van Aleppo. De Hebreeuwse taal leest van rechts naar links en van boven naar beneden. In ieder geval is hier ook het doorlopende schrift te zien, waarin een aantal woorden bijna aan elkaar zijn geplakt. De scheidingen zijn te herleiden door accenttekens en door sluit-letters.

	Eerste regel eerste helft:	jiSJ.má' éel w.ja."anéem
Eerste regel tweede helft:	w.joS]eev qédem sélaah	
	Tweede regel eerste helft:	aSJér éein "chaalléfóot láamoo
Tweede regel tweede helft:	w.ló jaar.óe elohiém	
	sluit-m (<i>mem-sofiet</i>)	sluit-m (<i>mem-sofiet</i>)
	↓	↓
		
	↑	↑
	sluit-m (<i>mem-sofiet</i>)	gewone-m (<i>mem</i>)

Codex van Aleppo - Psalm 55:20

Een en ander betekent dat deze wijziging terug zou moeten gaan tot de tijd voorafgaande aan het Hebreeuwse kwadraatschrift, dus waarschijnlijk vóór de tijd van Ezra. Er zijn mijns inziens te weinig aanwijzingen om deze suggestie te onderbouwen.

- Hans Schmidt stelt in *Handbuch zum Alten Testament – die Psalmen* weer een andere, nogal exotische wijziging voor. Hij leest de twee woorden **jiSJ.má' éel** als één woord, als de naam **Ismaël** en maakt met een kleine wijziging (**n** wordt **l**) van **ja."anéem** ook een naam, **Jaälam** (genoemd in Gen. 36:5,14,18).

De voorgestelde modificaties verschillen per handboek. Ik zeg niet dat al de genoemde emendaties op voorhand te verwerpen zijn, maar als uitgangspunt voor vertaling lijkt de beschikbare grondtekst toch de eerste keus. Niettemin geeft het bestaan van zulke amendementen aan, dat de tekst zelf niet geheel zonder problemen is.

Ook veel lexicons volgen de opvatting dat het in Psalm 55:20 voor wat het werkwoord **“aanáah** betreft niet gaat om ‘antwoorden’, maar om ‘vernederen’. Enkele vermeldingen:

- Lisowsky noemt honderden teksten waarbij de stam **“aanáah** ‘antwoorden’ betekent; het lijkt de standaardbetekenis te zijn. Maar ... Psalm 55:20 komt in de lijst niet voor (wel 55:3). Lisowsky vermeldt 55:20 daarentegen (samen met drie andere teksten, 1 Kon. 8:35, 2 Kron. 6:26, en Jes. 25:5) als een oorzakelijk vorm van de hier als tweede genoemde categorie: demütigen / to humble / humiliare. Lisowsky pleit dus voor de vertaling ‘Hij zal hen vernederen’.
- Fürst in *Hebräisches und Chaldäisches Handwörterbuch über das Alte Testament*: *Hif. unterdrücken*, die Feinde Ps. 55:20
- Koehler / Baumgartner in *Lexicon in Veteris Testamenti Libros* sluiten daarbij aan en rubriceren Psalm 55:20 expliciet bij de weergave (d / e) ‘*unterdrücken / oppress*’.
- Ook Gesenius plaatst in *Hebräisches und Aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament* deze tekst onder de betekenis ‘demütigen’.

De genoemde lexicons zien ‘hij vernedert hen’ (of een variatie daarop) dus als de beste weergave van **ja."anéem**.

Een en ander heeft mij tot de conclusie gebracht dat Psalm 55:20 beter op een andere manier kan worden vertaald, en dat is hetgeen ik nu in het kort wil beschrijven.

jISJ.má" éel

De nadruk ligt op 'Hij luistert'.
De dubbele punt geeft aan dat het vervolg is te zien
als de uitwerking van het feit dat God niet alleen 'hoort',
maar ook 'ingrijpt'; God luistert.

Ja, God luistert:

w.ja."anéem

De oorzakelijk vorm van 'buigen', 'hen doen buigen';
het wordt door veel vertalingen weergegeven als 'hen vernederen'.
Maar 'hen vernederen' lijkt vooral te maken te hebben met aanzien,
meer dan in deze context past.
Het gaat immers meer om macht dan om aanzien;
het is de macht van de tegenstanders die doorbroken zal worden.
Ik heb gekozen voor 'hen het onderspit doen delven'.

Hij doet hen het onderspit delven.

w.ÍóSJeew qédem

'Van vroeger al zetelend' kan worden begrepen
als de verklaring waarom God de tegenstanders vernedert.
Het is in zijn positie als autoriteit dat de psalmist hem aanroep.
Noch het woord Koning, noch het woord Rechter komt in de psalm voor,
maar aangezien het herstellen van onrecht centraal staat,
is de suggestie van een rechtersstoel beslist niet misplaatst.
Daarom lijkt 'zetelend' te verkiezen boven 'tronend'.
Ik heb het nu niet meer tussen haakjes,
omdat dit de legitimatie is van de actie.
Het woordje 'Hij' is herhaald
om misverstanden over de identiteit uit te sluiten.

Hij, van vroeger al zetelend;

sélaah

Sela, het woord is onduidelijk qua betekenis,
het is waarschijnlijk een pauzeteken.
Het is opvallend hier, zo midden in een zin.
Het dient mijns inziens om Gods positie van oudsher te beklemtonen.
Ik heb overwogen om de woordvolgorde van de zin hiervoor iets aan te passen,
'van vroeger al zetelend, doet Hij hen het onderspit delven',
maar dan moet ook het *sela* verplaatsen.

– sela –

aSJér éein "challefóot láamoo

Het woordje **aSJér**, 'hetwelk', maakt het vervolg tot een beschrijvende bijzin.
'Er zijn geen veranderingen bij hen', bij de tegenstanders.
bedoeld is dus 'geen veranderingen ten goede'.

hen die onverbeterlijk zijn,

w.ló jaar.óe elohiém

'die God niet hebben gevreesd'.

die verre van godvrezend zijn.

De gehele passage vanaf vers 17 tot 20:

Maar wat mij betreft, tot God blijf ik roepen,
daar Jehovah mij stellig gaat redden;
's avonds, 's morgens, 's middags, ik kerm en kreun,
maar mijn stem, daar luistert Hij naar.
Hij zal beslist mijn ziel tot rust en vrede verlossen,
weg van het vechten met mij
– o met velen kwamen ze tegen mij op!

Ja, God luistert:
Hij doet hen het onderspit delven.
Hij, van vroeger al zetelend; – *sela* –
hen die onverbeterlijk zijn,
die verre van godvrezend zijn.

